

Analyse af lærlinge i skoleoplæring på uddannelser under Metalindustriens Uddannelsesudvalg, Industriens Uddannelser

Ledelsesresumé

29. september 2022

"Det giver mig noget, at jeg får fri hånd til at prøve at lave nogle ting, som man kan bruge til noget. Vi er i gang med at lave nogle knivholdere til nogle slagtere, og det er fedt, fordi der er nogen, der kommer til at bruge dem bagefter. Så får man lyst til at lave endnu mere, når man ved, at nogen får glæde af det"

- Lærling i skoleoplæring

"Jeg kan sagtens leve med at det er faste arbejdstider, specielt fordi det giver mening at vi møder ind sammen med svendene, for hvis der er noget der går galt, så er der nogen der ved hvordan man løser det."

- Lærling i skoleoplæring

"Det er ret vigtigt for mig, at det [lærestedet] er tæt på. Man kan komme til at bruge meget tid, og det koster også mere i transport."

- Lærling i skoleoplæring

"Jeg søger, som jeg skal, men der er ikke rigtig nogen, der kan brokke sig over, når lærepladsen siger, at vi ville gerne have dig, men det giver ikke mening for os at hyre dig, fordi jeg har så lidt tid tilbage samt min erhvervserfaring. Så må jeg ikke have mere end et par ugers praktik ad gangen. Jeg har fået at vide fra skolen, at jeg decideret ikke må udsætte min uddannelse mere, om det så bare var en måned."

- Lærling i skoleoplæring

OM UNDERSØGELSEN

Moos-Bjerre A/S har i foråret 2022 gennemført en analyse af lærlinge i skoleoplæring på uddannelser under Metalindustriens Uddannelsesudvalg, Industriens Uddannelser.

Det faglige udvalg for Metalindustriens uddannelser har ansvaret for 21 erhvervsuddannelser, der er lokaliseret på flere erhvervsskoler rundt omkring i landet. Det er en bred elevskare, der tilgår disse uddannelser på både GF2 og HF. Prognoser viser, at der i fremtiden vil mangle erhvervsuddannede. Det er derfor vigtigt at have indsigt i frafalds-mønstrene på uddannelserne som en del af at kunne imødegå frafald og sikre, at flest mulige gennemfører de påbegyndte uddannelser og bliver klar til arbejdsmarkedet. Undersøgelsen har derfor til formål at give et omfattende indblik i skoleoplæringen på uddannelsen, både ift. hvilke elever der primært er i skoleoplæring, men også hvordan den opleves og hvilken betydning det har for frafaldet på uddannelsen.

Dette er et ledelsesresumé, der opsummerer og uddyber analysens hovedkonklusioner og væsentligste indsigter.

Undersøgelsen kombinerer både kvalitative og kvantitative datakilder. Hermed sikrer undersøgelsen både en bred og repræsentativ viden og går samtidig i dybden med individuelle perspektiver, der kan tjene som opmærksomheds-punkter og som en forklaring på de tendenser, der fremkommer i de kvantitative data.

Til højre beskrives de tre forskellige datakilder som indgår i undersøgelsen.

Registerbaseret analyse af lærlinge i skoleoplæring

Kvantitativ analyse baseret på registre fra Danmarks Statistik (DST) og Styrelsen for IT og Læring (STIL)

Interviews med elever

Kvalitative interviews med 10 lærlinge, som nu eller tidligere har været i minimum 1 års skoleoplæring.

Interviews med medarbejdere og ledere

10 kvalitative interviews med medarbejdere og ledere af skoleoplæringscentre samt uddannelsesledere

HOVEDKONKLUSIONER

I det følgende bliver undersøgelsens hovedkonklusioner præsenteret og uddybet. Nedenstående opsummerer de 10 hovedkonklusioner.

1 Flertallet har på tværs af MI-uddannelserne været helt eller delvist i skoleoplæring under deres uddannelse

2 Lærlinge med bopæl i udkantskommuner er oftere udelukkende i virksomhedsoplæring relativt til lærlinge med bopæl i landets fem største kommuner

3 Andelen af lærlinge i alderen 25 år + er 7 procentpoint større i virksomhedsoplæring end i skoleoplæring

4 På størstedelen af MI's store uddannelser er frafaldet større blandt lærlinge, som har været i skoleoplæring relativt til lærlinge, der udelukkende har været i virksomhedsoplæring

5 Lærlinge i skoleoplæring beskrives som ikke fagligt stærke og frafaldstruede

6 Psykiske problemer og manglende sociale kompetencer er årsager til, at lærlinge har svært ved at finde en læreplads

7 Lærlingene er positivt stemte overfor skoleoplæring af flere årsager

8 Lærlinge i skoleoplæringen presses af EMMA-kriterierne

9 Flere lærlinge fortæller, at skolen og lærerne er en god hjælp i søgen efter en læreplads

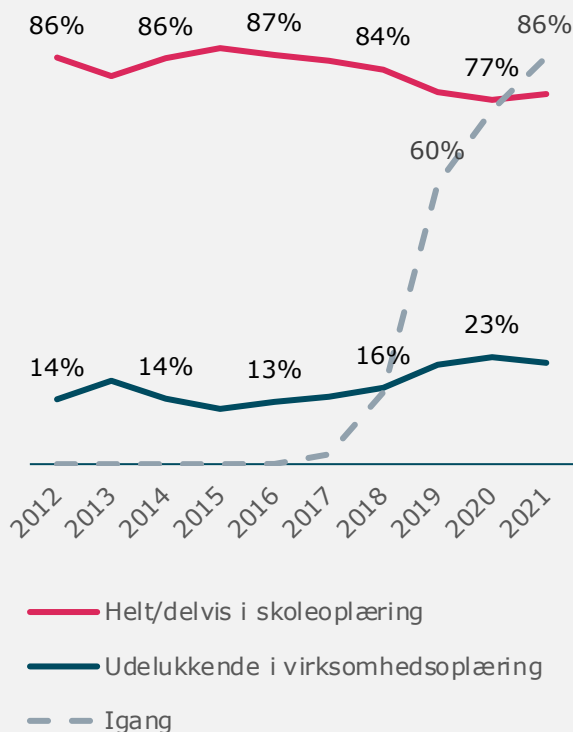
10 Det kan være svært at tilpasse antallet af instruktører til lærlingeratioen

Hovedkonklusioner

1. Flertallet har på tværs af MI-uddannelserne været helt eller delvist i skoleoplæring under deres uddannelse

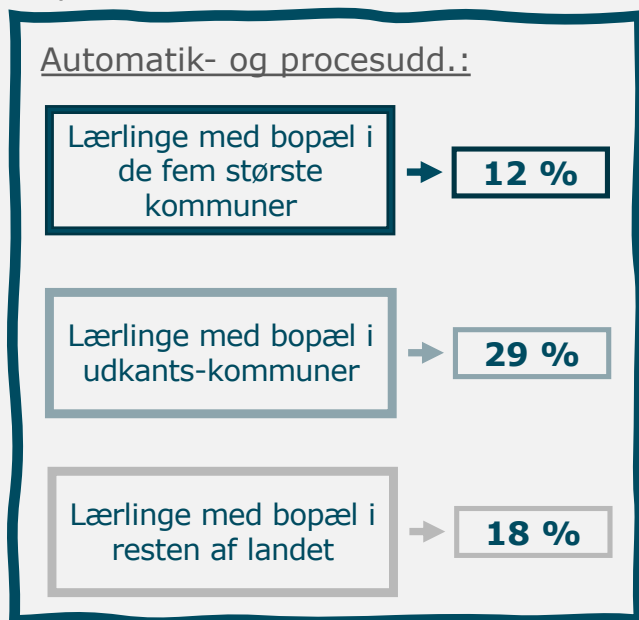
Når man på tværs af MI-uddannelserne sammenligner andelen af lærlinge, som helt eller delvist har været i skoleoplæring med lærlinge, som udelukkende har været i virksomhedsoplæring fra HF årgange fra 2012 til 2021, er der på størstedelen af uddannelserne flest lærlinge, som helt eller delvist har været i skoleoplæring på deres uddannelse.

Dette mønster gør sig også gældende, når man ser på fordelingen over tid.

2. Lærlinge med bopæl i udkantskommuner er oftere udelukkende i virksomhedsoplæring relativt til lærlinge med bopæl i landets fem største kommuner

På Automatik- og procesuddannelsen, Industriteknikeruddannelsen, personvognsmekanikeruddannelsen og smedeuddannelsen er tendensen, at lærlinge med bopæl i udkantskommuner i højere grad udelukkende er i virksomhedsoplæring relativt til lærlinge med bopæl i de fem største kommuner eller resten af landet. Nedenfor ses andelen af lærlingene på automatik- og procesuddannelsen, der udelukkende har været i virksomhedsoplæring fordelt på bopæl:

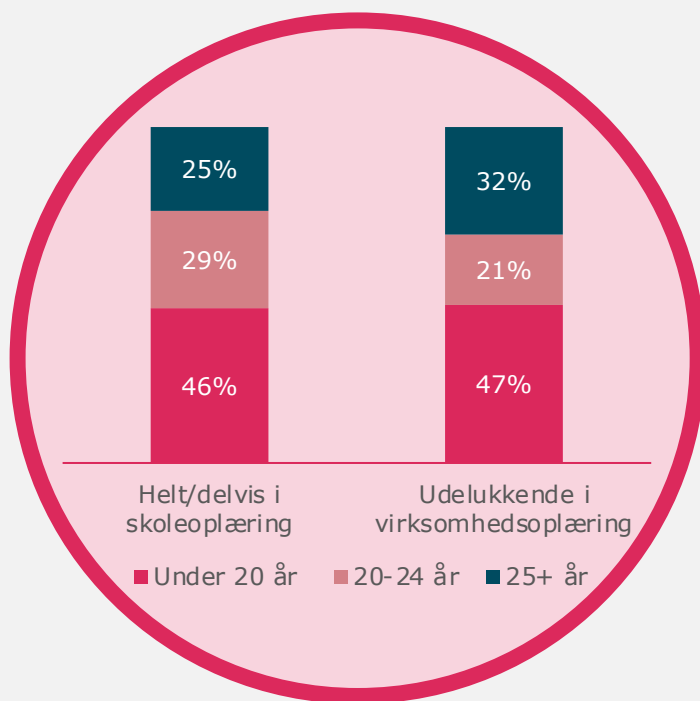

Det skal bemærkes, at der ikke er nogen forskel i andelen af lærlinge, som udelukkende uddannes i virksomhedsoplæring på tværs af, hvor i landet de bor på Data- og kommunikationsuddannelsen

Hovedkonklusioner

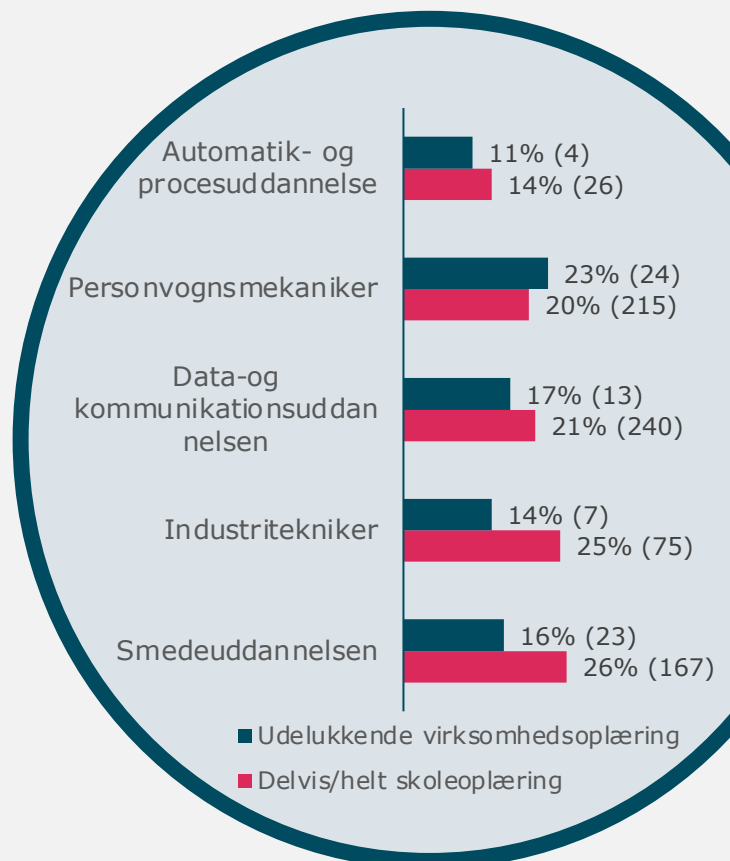
3. Andelen af lærlinge i alderen 25 år + er 7 procentpoint større i virksomhedsoplæring end i skoleoplæring

Andelen af lærlinge i alderen 20-24 år er 8 procentpoint større blandt lærlinge helt eller delvis i skoleoplæring end blandt lærlinge udelukkende i virksomhedsoplæring. Andelen af lærlinge i alderen 25+ er 7 procentpoint større blandt lærlinge udelukkende i virksomhedsoplæring end blandt elever helt eller delvis i skoleoplæring. At andelen af lærlinge i alderen 25+ er større i virksomhedsoplæring end i skoleoplæring hænger tilsyneladende sammen med, at virksomhederne særligt efterspørger ældre lærlinge, som er mere modne og mødestabile.

4. På størstedelen af MI's store uddannelser er frafaldet større blandt lærlinge, som har været i skoleoplæring relativt til lærlinge, der udelukkende har været i virksomhedsoplæring

På størstedelen af de fem største MI-uddannelser er frafaldsprocenten større blandt lærlinge optaget i skoleoplæring relativt til lærlinge, som udelukkende har været i virksomhedsoplæring. Denne tendens gør sig gældende på hhv. Automatik- og procesuddannelsen, Data- og kommunikationsuddannelsen, Industritekniker samt Smedeuddannelsen.

Hovedkonklusioner

5. Lærlinge i skoleoplæring beskrives som ikke fagligt stærke og frafaldstruede

Blandt de interviewede ledere og instruktører på skoleoplæringscentre peger størstedelen på, at der er en stor risiko for, at lærlinge i skoleoplæring frafalder deres uddannelse.

De fortæller, at lærlingene ofte er karakteriseret ved, at de har psykiske problemer, mangler sociale kompetencer og ikke finder god støtte i familie og venner. Ydermere peger nogle af interviewpersonerne på, at lærlinge i skoleoplæring ikke er fagligt stærke.

"De er mere introverte, de har større behov for støtte, dem som er i skoleoplæring. Jeg synes ikke, de har mangel på faglighed, det har de styr på. Det er mere det her med at sælge sig selv, som de skal have hjælp til – ellers tror jeg virkelig nogen af dem stopper på uddannelsen."

-Faglærer på skoleoplæringscenter

6. Psykiske problemer og manglende sociale kompetencer er årsager til, at lærlinge har svært ved at finde en læreplads

Blandt de interviewede lærlinge i skoleoplæring påpeger flere, at det er svært at finde en læreplads.

En lærling beskriver f.eks., hvordan psykiske problemer er en hæmsko for vedkommendes overskud til at søge en læreplads. Andre lærlinge vurderer ikke, at de har de rette sociale og kommunikative kompetencer, som de anser for at være nødvendige i den første kontakt med virksomheden og i et efterfølgende lærlingeforløb.

"For at være ærlig, så grunden nok til at jeg ikke er endt i en rigtig læreplads er fordi, at jeg selv ikke er super god til at lede aktivt, og få snakket med dem direkte. Jeg er lige lovlig asocial og mangler nok lidt sociale kompetencer, hvis man kan sige det sådan."

- Lærling i skoleoplæring

Hovedkonklusioner

7. Lærlingene er positivt stemte overfor skoleoplæring af flere årsager

Størstedelen af de interviewede lærlinge giver udtryk for, at de er positivt stemte overfor at være i skoleoplæring af flere årsager. Lærlingene henviser bl.a. til, at der ikke er skarpe deadlines i skoleoplæring, hvorfor der er bedre tid til fordybelse. Derudover peger lærlinge på, at de i skoleoplæring kan øve sig i forskellige discipliner fra deres fag, og lærlingene føler derfor, at de klædes bedre fagligt på i skoleoplæring relativt til virksomhedsoplæring.

Ydermere peger flere lærlinge på, at der er større valgfrihed i skoleoplæring relativt til i en virksomhed, hvor det oftere er givet på forhånd, hvad man skal arbejde med.

"Jeg synes, den er fantastisk. Vi får meget frihed til at fordybe os i de projekter, vi selv har lyst til, hvis det er relevant til vores fag. Så det synes jeg er rigtig godt."

- Lærling i skoleoplæring

Langt flertallet af de interviewede lærlinge i skoleoplæring fremhæver også, at deres lærere/ instruktører er fagligt kompetente, hvilket kommer til udtryk ved, at lærerne/instruktørerne altid kan hjælpe lærlingen videre med sit projekt.

"Instruktøren kan altid hjælpe! Jeg har ikke oplevet, at han ikke kunne hjælpe mig."

- Lærling i skoleoplæring

Samtidig peger lærlinge på, at lærerne har stærke pædagogiske kompetencer og derfor gerne forklarer opgaverne flere gange og på forskellige måder. Sidst, men ikke mindst fortæller lærlingene, at flere af lærerne skaber en god stemning i skoleoplæringen og gerne fortæller sjove historier.

Hovedkonklusioner

8. Lærlinge i skoleop læringen presses af EMMA-kriterierne

I de kvalitative interviews giver lærlinge i skoleop læring udtryk for, at de presses af EMMA-kriterierne og særligt kriteriet om at være geografisk mobile. Personlige udfordringer eller et etableret familieliv er blandt de hyppigste årsager til, at lærlinge ikke har lyst til eller mulighed for at flytte langt væk for at få en læreplads. Lærlinge fremhæver desuden, at de vil stoppe på uddannelsen, hvis de bliver tvunget til at takke ja til en læreplads i den anden ende af landet.

"Jeg synes, det er et ekstremt pres på os. Jeg er stadigvæk deprimeret, kæmper med stress og angst, og har nogle dage, hvor jeg har brug for søge tilflugt hos mine forældre. Der er det ikke holdbart, hvis jeg skal bruge 4 timer på offentlig transport. 2 timer er mit max ellers kan jeg ikke få det til at hænge sammen."

I forlængelse heraf peger de interviewede ledere og instruktører i skoleop læringscentrene på, at de håndhæver mobilitetskravene i et menneskeligt perspektiv, hvor der udvises forståelse for den enkeltes situation. Dette gøres med øje for, at lærlingene risikerer at falde fra uddannelsen, hvis de presses til at tage en læreplads, der ligger langt væk fra deres hjem.

"Vi skubber dem reelt ikke mere end en time ud. Vi oplever, at vi mister dem, hvis vi kræver at de skal søge langt væk, og skal tage pladsen, hvis de får den tilbudt."

- Leder af skoleop læringscenter

Hovedkonklusioner

9. Flere lærlinge fortæller, at skolen skolen og lærerne er en god hjælp i søgen efter en læreplads

Flere af de interviewede lærlinge i skoleoplæring fortæller, at skolen eller skoleoplæringscenteret har været en god støtte i søgen efter en læreplads. De fortæller, at de har fået inspiration til ansøgning og CV. Samtidig taler lærlingene meget varmt om skolearrangementer, hvor relevante virksomheder deltager. Lærlingene beskriver, at de får dybere indsigt i, hvad det vil sige at være lærlinge i forskellige virksomheder.

"Vores vejleder sender beskeder ud, når hun finder noget, som er relevant for vores uddannelse. Hun sendte også den som jeg er ved at søge. Vi havde også to dages workshop, hvor det bare handlede om at skrive ansøgninger, de hjalp med at finde virksomheder, formulering af ansøgninger osv."

- Lærling i skoleoplæring

10. Det kan være svært at tilpasse antallet af instruktører til lærlinge-ratioen

En mindre andel af lærlingene giver udtryk for, at der ikke er instruktører/lærere nok i skoleoplæringen, hvilket af lærlingene opleves som hæmmende for deres udvikling af faglige kompetencer.

Ledere og instruktører i skoleoplæring oplever dog, at det er svært at tilpasse antallet af instruktører i skoleoplæring til antallet af lærlinge, eftersom antallet af lærlinge i skoleoplæring hurtigt kan stige eller falde alt efter, om lærlinge får en læreplads eller mister sin læreplads i en virksomhed.

"Men generelt søger elever væk 2 uger efter de starter på skoleoplæringen, fordi det går op for dem, at de ikke har lyst til at være der, og så søger de heldigvis ofte en lærlingeplads i stedet. Omvendt er der også nogen, som så kommer tilbage i skoleoplæring, fordi det ikke gik i ude i virksomheden. Så det kan også være en udfordring at afpasse antallet af instruktører til elev-ratioen."

- Chef for lærestedcenter

*m*¹*b*

